

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ПІТЕР ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ»
(CASE OF PETER v. GERMANY)**

(Заява № 68919/10)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

4 вересня 2014 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі

Government
of Canada

Gouvernement
du Canada

*Переклад здійснено у рамках проекту «Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя»,
що впроваджується Координатором проектів ОБСЄ в країні за фінансової підтримки уряду Канади*

У справі «Петер проти Німеччини»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Марк Віллігер (Mark Villiger), *Голова*,
Ангеліка Нуссбергер (Angelika Nußberger),
Боштьян М. Зупанчіч (Boštjan M. Zupančič),
Енн Пауер-Форде (Ann Power-Forde),
Ганна Юдківська (Ganna Yudkivska),
Гелена Єдерблом (Helena Jäderblom),
Алеш Пейхал (Aleš Pejchal), *судді*,

та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *секретар секції*,

після обговорення в закритому судовому засіданні 1 липня 2014 року
постановляє таке рішення, ухвалене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 68919/10) проти Федеративної Республіки Німеччина, поданою 24 листопада 2010 року до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (надалі – Конвенція) громадянином Німеччини паном Й. Петером (надалі – заявник).

2. Заявника представляв пан К. Ленц (C. Lenz), адвокат, що практикує в м. Штутгарт. Уряд Німеччини (надалі – Уряд) представляв його уповноважений – пан. Х-Й. Беренс (H.-J. Behrens), радник Федерального міністерства юстиції.

3. 3 червня 2013 року про скаргу заявника щодо неналежної тривалості провадження у Федеральному конституційному суді та щодо відсутності ефективного засобу юридичного захисту було повідомлено Уряд.

4. Того ж дня Голова секції, засідаючи одноособово, оголосив решту скарг у заяві неприйнятними.

ФАКТИ

5. Заявник є громадянином Німеччини, який народився у 1948 році і проживає в м. Ульріхштайн.

А. Обставини справи

1. Передісторія справи

6. 1 серпня 2001 року набув чинності Закон «Про зареєстровані цивільні партнерства» (*Gesetz über die eingetragene Lebenspartnerschaft*), яким було легалізовано цивільні союзи одностатевих пар.

7. 5 жовтня 2001 року заявник вступив в одностатевий цивільний союз з паном Петером, *не В.* (Peter, *né V.*).

8. 22 червня 2002 року пан Петер, *не В.* (Peter, *né V.*) помер.

2. Спірне провадження

9. У вересні 2002 року заявник звернувся до Пенсійного фонду Німеччини (*Bundesversicherungsanstalt für Angestellte*), суб'єкта публічного права, із заявою про призначення йому пенсії у зв'язку зі смертю годувальника.

10. 19 листопада 2002 року Пенсійний фонд Німеччини відмовив в задоволенні вимоги заявника, а 28 лютого 2003 року відхилив подану заявником адміністративну апеляцію на це рішення.

11. 19 березня 2003 року заявник звернувся до Соціального суду м. Фульда з клопотанням про перегляд цього рішення. Він стверджував, що термін «вдова або вдівець», що міститься в пунктах 1 та 2 статті 46 Книги VI Соціального кодексу (*Sozialgesetzbuch Nr. VI*), слід тлумачити як такий, що включає в себе одного з партнерів цивільного партнерства, який залишився в живих.

12. 26 листопада 2004 року Соціальний суд м. Фульда відхилив вимогу заявника. На думку суду, партнер цивільного партнерства, який залишився в живих, не може називатися «вдівцем» у загальновизнаному значенні цього терміна. До того ж, зареєстроване цивільне партнерство заявника не тривало довше року, а в такому випадку навіть одружені пари позбавлені законного права на отримання будь-якої допомоги.

13. Під час апеляційного провадження відповідач визнав вимогу заявника про призначення йому пенсії у зв'язку з втратою годувальника, починаючи з 1 січня 2005 року, коли набули чинності відповідні зміни до Закону «Про зареєстровані цивільні партнерства».

14. Решту вимог в апеляції заявника з питань права, яку було подано без звернення до апеляційної інстанції (*Sprungrevision*), було відхилено Федеральним соціальним судом 13 грудня 2005 року. Суд зазначив, що відповідач частково визнав вимогу заявника, а тому апеляція стосувалася лише періоду з липня 2002 року по грудень 2004 року.

15. 20 січня 2006 року заявник подав конституційну скаргу (№ 1 BvR 170/06) до Федерального конституційного суду.

16. 7 липня 2009 року Федеральний конституційний суд ухвалив своє рішення у справі (№ 1 BvR 1164/07, надалі – справа 2007 року), яку було порушено у 2007 році стосовно прав партнера цивільного партнерства на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Він встановив, що відмова партнеру цивільного шлюбу в праві на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, що має виплачуватися з пенсійного фонду для державних службовців, коли законодавством вже внесені зміни до пунктів 1 та 2 статті 46 Книги VI Соціального кодексу в частині загальної пенсійної схеми, порушувала принцип заборони дискримінації, передбачений статтею 3 Базового закону.

17. 1 грудня 2009 року заявник послався на вищезгадане рішення і попросив суд прийняти відповідне рішення.

18. 11 червня 2010 року колегією з трьох суддів Федерального конституційного суду було прийнято рішення, яким відмовлено в перегляді конституційної скарги заявника. У мотивувальній частині рішення колегія суддів пояснила, що скарга не стосувалася нагального конституційного питання, адже до відповідного положення законодавства про соціальне забезпечення на той час вже були внесені зміни. Навіть якщо припустити, що це положення законодавства порушувало Конституцію, Федеральний конституційний суд не міг присудити компенсацію, оскільки від органу законодавчої влади не можна було вимагати внесення змін до положення, яке вже втратило чинність.

19. 13 липня 2010 року заявнику було вручено копію цього рішення.

3. Подальші події

20. 7 грудня 2011 року Уряд повідомив Суд про те, що у відповідь на пілотне рішення Суду у справі «Румпф проти Німеччини» (*Rumpf v. Germany*), № 46344/06, рішення від 2 вересня 2010 року у Бюлетені федеральних законів (*Federal Law Gazette*) було опубліковано Закон «Про захист від затягування судового провадження та кримінального розслідування» (*Gesetz über den Rechtsschutz bei überlangen Gerichtsverfahren und strafrechtlichen Ermittlungsverfahren*), який набув чинності 3 грудня 2011 року.

21. У грудні 2011 року Суд повідомив заявника про введення в дію нового національного засобу юридичного захисту і звернув його увагу на перехідне положення цього Закону. Посилаючись на справу «Бруско проти Італії» (*Brusco v. Italy*) (dec.), № 69789/01, ECHR 2001-IX, Суд попросив заявника повідомити його про те, чи збирався він скористатися цим новим засобом юридичного захисту в строки, встановлені вищезгаданим перехідним положенням.

22. Заявник повідомив Суд, що він збирався подати скаргу згідно з новими положеннями національного законодавства.

23. 6 лютого 2012 року заявник подав скаргу згідно з новим Законом, вимагаючи відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Він поскаржився, що провадження у конституційному суді, що тривало чотири роки шість місяців і один день, було надмірно тривалим, навіть враховуючи позицію та функцію Федерального конституційного суду. Він зазначив, що його справу не можна було вважати надто складною.

24. У процесі судового провадження суддя-доповідач, що вивчав конституційну скаргу, подав заяву, в якій пояснив, що коли він вступив на посаду і став суддею-доповідачем стосовно цієї скарги 1 жовтня 2007 року, його попередник та суддя Б., який був суддею-доповідачем у справі 2007 року (див. пункт 16 вище), вже домовилися, що слухання скарги заявника слід перенести до прийняття рішення у справі 2007 року. Пізніше стало ясно, що у справі 2007 року не виникала проблема зворотної дії в часі і тому ця справа не впливала на результат розгляду конституційної скарги заявника. Суддя-доповідач визнав, що заявник достатньо обґрунтував своє подання для того, щоб можна було визнати, що його конституційну скаргу і справді треба було розглянути раніше, зважаючи на надані ним доводи. Однак суддя вважав, що сам заявник був зацікавлений у тому, щоб почекати на рішення у справі 2007 року.

25. У відповідь заявник заявив, що таке твердження судді-доповідача доводило, що його конституційну скаргу було залишено поза увагою суду у перший рік після її подання. Навіть якщо поверхово розглянути інші конституційні скарги, стане ясно, що його скарга стосувалася застосування зі зворотною дією в часі змін до законодавства. Тому якби його справу порівняли належним чином зі справою 2007 року, одразу стало б зрозуміло, що ці дві справи не були взаємозалежними.

26. 1 жовтня 2012 року колегія Федерального конституційного суду з розгляду скарг відхилила скаргу заявника за статтею 97а Закону «Про Федеральний конституційний суд». Посилаючись на рішення у справі «Гаст і Попп проти Німеччини» (*Gast and Popp v. Germany*), № 29357/95, ECHR 2000-II, а також у справі «Кляйн проти Німеччини» (*Klein v. Germany*), № 33379/96, рішення від 27 липня 2000 року, Федеральний конституційний суд зазначив, що хронічне накопичення справ у конституційних судах не може слугувати виправданням надмірної тривалості провадження. Однак, оцінюючи, чи була тривалість провадження надмірною, Федеральний конституційний суд повинен був врахувати свою особливу функцію і позицію. На відміну від звичайних судів компетенція і структура конституційного суду прописані в Конституції, і він має набагато ширший обсяг повноважень, аніж виключно здійснення правосуддя в окремих справах. Тому можливості для пристосування до кожної справи і пришвидшення провадження є обмеженими. До

того ж рішення Федерального конституційного суду мали обов'язкову юридичну силу *inter omnes* і через це повинні були готуватися з максимальною ретельністю. Суд далі пояснив, що розгляд справ у хронологічному порядку мав другорядне значення через сам характер роботи конституційного суду. Стосовно справи заявника суд зазначив, що фактична тривалість розгляду, а саме чотири з половиною роки, була незвичайно довгою, але не надмірною. З метою вивчення питання тривалості Федеральний конституційний суд зазначив, що можна виділити три етапи провадження: (а) етап тривалістю понад рік від дати подання конституційної скарги до моменту ухвалення рішення про відкладення розгляду конституційної скарги до винесення рішення у справі 2007 року; (б) етап тривалістю два роки до моменту ухвалення рішення у справі 2007 року; та (с) етап тривалістю одинадцять місяців до моменту ухвалення рішення стосовно конституційної скарги. Новий суддя-доповідач вступив на посаду наприкінці строку повноважень його попередника, і його попередник повинен був завершити справи, які мали більшу пріоритетність, ніж справа заявника. Суд вважав, що перерва в розгляді справи тривалістю один рік відповідно до пункту 1 статті 97b Закону «Про Федеральний конституційний суд» не була надмірною, зважаючи на те, що Федеральний конституційний суд віддав перевагу розгляду в цей час іншої подібної справи, яка стосувалася прав одного з партнерів одностатевого цивільного союзу на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника (справа 2007 року). Суд зазначив, що, незважаючи на те, що тепер ретроспективно суд вважає, що цю справу можна було вирішити без посилання на «пілотну справу», обидві ці справи мали багато спільного і цим можна виправдати рішення колишнього судді-доповідача. Ніщо не вказувало на те, що рішення про відкладення розгляду справи заявника до ухвалення рішення у справі 2007 року базувалося на довільних міркуваннях. Суд зазначив, що заявник ніколи не говорив про те, що сума грошової компенсації, про яку йде мова в цій справі, є надзвичайно важливою для нього з фінансової точки зору. Нарешті Федеральний конституційний суд зазначив, що після ухвалення рішення у справі 2007 року суд своєчасно розглянув конституційну скаргу заявника і без зволікань ухвалив рішення щодо неї.

В. Відповідне національне право і практика

27. Закон «Про захист від затягування судового провадження та кримінального розслідування» (*Gesetz über den Rechtsschutz bei überlangen Gerichtsverfahren und strafrechtlichen Ermittlungsverfahren*, надалі – Закон про засіб юридичного захисту) був опублікований у Бюлетені федеральних законів (Federal Law Gazette) – Частина I, 2011 р., с. 2302 і далі – 2 грудня 2011 року і набрав чинності наступного дня.

1. Особливості засобу юридичного захисту, що мають значення для даної справи

28. Законом про засіб юридичного захисту були введені загальні положення, що запровадили засіб юридичного захисту від будь-якого затягування судового провадження. Дія статті 1 поширювалася на кримінальні та цивільні провадження – див. подробиці у рішеннях суду у справі «Тарон проти Німеччини» (*Taron v. Germany*) (dec.), № 53126/07, пп. 19 і далі, рішення стосовно прийнятності від 29 травня 2012 року, та у справі «Гарсія Кансіо проти Німеччини» (*Garcia Cancio v. Germany*) (dec.), № 19488/09, пп. 27 і далі, рішення стосовно прийнятності від 29 травня 2012 року.

29. Стосовно проваджень у Федеральному конституційному суді статтею 2 Закону про засіб юридичного захисту передбачено таке:

«Пункт 97а

(1) Будь-якій особі, яку внаслідок нерозумної тривалості провадження у Федеральному конституційному суді поставлено в невідгідні умови як учасника такого провадження або як учасника провадження, яке призупинено до отримання рішення Федерального конституційного суду, має бути надано розумне відшкодування. Питання про те, чи мало провадження розумну тривалість, оцінюється у світлі обставин конкретної справи з належним урахуванням функцій та позиції Федерального конституційного суду.

(2) Заявника може бути поставлено в невідгідні з моральної точки зору умови у справах, що розглядаються у Федеральному конституційному суді, які мають нерозумну тривалість. Тому відшкодування можна вимагати за винятком деяких справ, в яких буде достатньо компенсації іншого характеру, наприклад просто визнання нерозумної тривалості провадження. Сума такого відшкодування становить 1 200 євро за кожен рік перерви в розгляді справи. Якщо таким чином обчислену суму не можна вважати справедливою, Федеральний конституційний суд повинен призначити більшу або меншу суму.

Пункт 97b

(1) Рішення про відшкодування та компенсацію ухвалюється в тих випадках, якщо до Федерального конституційного суду було подано скаргу щодо неналежної перерви в розгляді справи. Скарга щодо неналежної перерви в розгляді справи вважається прийнятною лише в тих випадках, якщо скаргник раніше подав до Федерального конституційного суду заперечення на неналежну тривалість провадження (*Verzögerungsrüge*).

Скарга щодо неналежної перерви в розгляді справи має бути подана у письмовій формі і повинна містити обставини, які дозволять визнати, що тривалість провадження була нерозумною. Вона вважається прийнятною не менше ніж через дванадцять місяців після подання надходження до Федерального конституційного суду. Для подання скарги щодо неналежної затримки в розгляді справи не вимагається надавати мотивоване повідомлення.

...

Пункт 97d

(1) Суддя-доповідач у процесі відповідного провадження надає свій висновок протягом одного місяця з моменту отримання обґрунтування скарги щодо неналежної затримки в розгляді справи.

(2) Колегія з розгляду скарг ухвалює рішення більшістю голосів. У випадку рівного розподілу голосів скарга щодо неналежної затримки в розгляді справи відхиляється. Колегія з розгляду скарг ухвалює рішення без усних слухань. При цьому вона не зобов'язана зазначати мотиви ухваленого рішення.

(3) Рішення не підлягає оскарженню».

2. Перехідні положення

30. Відступаючи від загального перехідного положення за статтею 23 Закону про засіб юридичного захисту (див. подробиці у згаданих вище рішеннях у справі «Тарон проти Німеччини» (*Taron v. Germany*), п. 27, та у справі «Гарсія Кансіо проти Німеччини» (*Garcia Cancio v. Germany*), п. 36), пункт 97е Закону «Про Федеральний конституційний суд», до якого було внесено зміни, передбачає, що у разі припинення провадження, тривалість якого все ще може стати або вже стала предметом скарги, що може бути або була подана до цього суду, не потрібно пред'являти скаргу щодо неналежної перерви в розгляді справи (*Verzögerungsrüge*) до подання скарги з вимогою про відшкодування. Така скарга мала бути подана до Федерального конституційного суду не пізніше 3 червня 2012 року.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

31. Заявник скаржився на те, що тривалість провадження у Федеральному конституційному суді була несумісною з вимогою «розумного строку», що закріплена пунктом 1 статті 6 Конвенції, де передбачено таке:

«Кожен має право на...розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...».

32. Період, який має бути взятий до уваги, розпочався 20 січня 2006 року і закінчився 13 липня 2010 року. Отже, провадження у Федеральному конституційному суді тривало чотири з половиною роки.

A. Прийнятність

33. Суд зазначає, що скарга заявника не є явно необґрунтованою у значенні підпункту (а) пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Таким чином, вона повинна бути оголошена прийнятною.

B. Суть

1. Доводи сторін

34. Заявник скаржився, зокрема, на те, що колегія Федерального конституційного суду з розгляду скарг не надала юридичного захисту щодо стверджуваної надмірної тривалості провадження. Він стверджував, що колегія визнала той факт, що тривалість провадження була занадто довгою і що його конституційній скарзі не приділялося жодної уваги щонайменше впродовж перших трьох з половиною років з моменту подання ним цієї скарги. Однак колегія не дійшла правильного висновку. Заявник підкреслив, що він не міг вплинути на тривалість розгляду його конституційної скарги, оскільки не отримав жодної інформації про внутрішні процедури роботи Федерального конституційного суду.

35. Уряд заперечив проти цього доводу. Він переважно послався на підстави, надані Федеральним конституційним судом щодо того, чому тривалість провадження у цьому суді була незвичайно довгою, але не надмірною. Він ще раз заявив, що конституційний суд, окрім здійснення правосуддя в окремих справах, виконував інші особливі функції. Він підкреслив, що вплив рішень Федерального конституційного суду виходить за межі окремої справи, а іноді його рішення мають силу закону, що вимагає ретельної підготовки з урахуванням цілої низки можливих ситуацій. До того ж на організаційні заходи по скороченню тривалості провадження поширювалися структурні обмеження, оскільки структура Федерального конституційного суду визначена Конституцією і її складно адаптувати до значної кількості справ, якими завантажений суд. Федеральний конституційний суд керувався розумним підходом у даній конкретній справі, коли ухвалив рішення про визначення пілотних справ, розгляду яких було надано пріоритет. У більшості випадків завдяки такому підходу рішення у справі, розгляд якої було відкладено, приймалося раніше; однак у даній конкретній справі не було очевидним те, що рішення у пілотній справі не охоплювало всі важливі аспекти. Нарешті, Уряд зацентрував особливу увагу на тому факті, що заявник не звертався до Федерального конституційного суду в період з січня 2006 по грудень 2009 року, коли він вказав на

рішення у пілотній справі. На думку Уряду, заявник чекав майже чотири роки, перш ніж знову продемонструвати свою зацікавленість у порушеній ним справі.

36. Заявник відповів, що з огляду на добре відому процедуру розгляду справ у Федеральному конституційному суді будь-яка заява про пришвидшення розгляду справи не дала б бажаного результату, а можливо, навіть мала б протилежний ефект. Він далі зазначив, що стверджуване рішення про відкладення розгляду його конституційної скарги на користь іншого пілотного рішення не було відображено у матеріалах суду; тому він підозрював, що це було умисне рішення судді-доповідача. Крім того, у нього виникли сумніви щодо того, чи була розумною така система розподілу справ у суді, коли суддям конституційного суду, які найближчим часом мали скласти повноваження, розподілялися нові справи.

2. Оцінка Суду

37. Суд повторює, що «розумність» тривалості провадження необхідно оцінювати з урахуванням обставин справи та за такими критеріями, як складність справи, поведінка заявника і відповідних органів влади, а також важливість предмета розгляду для заявника (див., серед багатьох інших джерел рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [Велика Палата], № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

38. Суд зауважує, що, ухвалюючи рішення про застосування Закону про засіб юридичного захисту, Федеральний конституційний суд керувався вищезгаданими критеріями. Він зазначає, що Федеральний конституційний суд визнав, що пункт 1 статті 6 Конвенції по суті застосовувався і до проваджень у конституційному суді.

(а) Спеціальна функція конституційного суду

39. Суд спершу розгляне питання щодо доводу Федерального конституційного суду про те, що провадження у цьому суді має особливий характер, що слід враховувати при прийнятті рішення щодо тривалості провадження.

40. Суд повторює, що у зв'язку з тим, що конституційний суд виконує функцію щодо забезпечення дотримання Конституції, для нього особливо важливо керуватися такими міркуваннями, як характер справи та її важливість у політичному і соціальному житті, а не просто хронологічним порядком, у якому справи заносяться до реєстру судових справ.

41. Суд далі зазначає, що Федеральний конституційний суд надає офіційне тлумачення Базового закону. Зважаючи на те, що вплив його рішень виходить далеко за межі окремих справ, а іноді його рішення мають силу закону, кожна справа, яку не можна визнати однозначно прийнятною, має розглядатися судом з максимальною ретельністю. Суд погоджується з тим, що пріоритет слід надавати справам загальносуспільної ваги (див. рішення у справі «Ліла Фьордеркرایс та інші проти Німеччини» (*Leela Förderkreis e.V. and Others v. Germany*), № 58911/00, п. 63, рішення від 6 листопада 2008 року).

(б) Розгляд справи заявника

42. Посилаючись на перелічені вище критерії (див. пункт 37), з метою оцінки розумності строку провадження Суд одразу зауважує, що у цій справі заявник своєю поведінкою ніяк не сприяв скороченню тривалості провадження у Федеральному конституційному суді.

43. Суд не може погодитися з доводом Уряду про те, що заявник повинен був сам раніше поцікавитися тим, на якій стадії перебуває його справа у Федеральному конституційному суді. Суд одразу зауважує, що відповідне перехідне положення Закону «Про Федеральний конституційний суд», до якого було внесено зміни (див. пункт 30 вище), прямо передбачає, що у разі припинення провадження, тривалість якого все ще

може стати або вже стала предметом скарги, що може бути або була подана до Федерального конституційного суду, не потрібно пред'являти скаргу щодо неналежної перерви в розгляді справи, перш ніж подавати скаргу з вимогою про відшкодування. Суд далі знову наголошує на тому, що зобов'язання судів розглядати справи впродовж розумного строку впливає безпосередньо з Конвенції; тому сторони провадження не зобов'язані нагадувати відповідним судам про їхні обов'язки. До більшості судів, зокрема судів найвищої інстанції, сторонам зазвичай пропонують подати подальші міркування, а в інших випадках просять утриматися від подання доводів за винятком випадків, якщо відбулися зміни в обставинах, що мають значення для справи.

44. Оцінюючи заявлені заявником вимоги, Суд погоджується з оцінкою Федерального конституційного суду про те, що ця справа не мала важливого значення для фінансового стану заявника, адже він у цей час щомісяця отримував пенсію у зв'язку зі смертю годувальника, і його скарга стосувалася виключно виплати заборгованості. При цьому Суд зауважує, що заявник не надав жодних доказів на спростування цього висновку.

45. Оцінюючи складність справи, Суд зазначає, що питання дискримінації пар, які перебувають в одностатевому цивільному союзі, стосовно їхніх прав на отримання пенсії було складним і потребувало подальшого вивчення. Суд погоджується з позицією Федерального конституційного суду, який прийняв рішення про розгляд даної справи у цьому загальному контексті, навіть незважаючи на те, що вирішальним фактором виявилось питання про зворотну дію у часі.

46. Стосовно розподілу справ у суді, Суд вважає, що неофіційне рішення Федерального конституційного суду про надання пріоритету іншій справі, внаслідок чого виникло відповідне конституційне питання було *prima facie* розумним і не може оскаржуватися ретроспективно. Тому очікування результату пілотної справи відповідало інтересам заявника, оскільки воно могло пришвидшити розгляд його справи. Той факт, що справа, якій було надано пріоритет, пізніше виявилася такою, що не має значення для справи, порушеної заявником, не змінює в цілому належний характер провадження. З огляду на складність конституційного питання Суд погоджується з аргументом судді-доповідача конституційного суду, що, зважаючи на те, що строк перебування цього судді на посаді вже добігав кінця, він надав пріоритет завершенню іншого провадження, а не початку нового.

47. Тому, зважаючи на особливі обставини даної справи, Суд підтримав оцінку, надану колегією з розгляду скарг щодо того, що тривалість провадження була незвично довгою, але не була нерозумною. Суд дійшов цього висновку, зважаючи на те, що у справі заявника було прийнято мотивоване рішення колегії, в якому враховано розроблені Судом критерії та надано пояснення піднятих заявником питань.

48. Зважаючи на вищезазначене, Суд постановляє, що не було допущено порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

49. Заявник також поскаржився на те, що йому не було надано ефективного засобу юридичного захисту, за допомогою якого він міг би поскаржитися на неналежну тривалість провадження у конституційному суді. Він заявив про порушення статті 13 Конвенції, яка передбачає таке:

«Кожен, чиї права та свободи, визнані в [цій] Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

50. Уряд заперечив проти цього доводу.

А. Прийнятність

51. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні підпункту (а) пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Таким чином, вона повинна бути оголошена прийнятною.

В. Суть

52. Заявник заявив, що він подав свою скаргу за статтею 13 Конвенції після того, як скористався новим національним засобом юридичного захисту в зв'язку з даною справою. Він, зокрема, стверджував, що новий засіб юридичного захисту був неефективним і що провадження, яке розглядалося колегією Федерального конституційного суду з розгляду скарг, не було справедливим у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції.

53. У відповідь Уряд заявив, яке провадження, що розглядалося колегією з розгляду скарг, в принципі було ефективним. Він підкреслив, що колегія Федерального конституційного суду з розгляду скарг врахувала практику Страсбурзького суду.

54. Суд повторно наголошує на тому, що стаття 13 гарантує ефективний засіб юридичного захисту в національному органі у разі стверджуваного порушення вимоги за пунктом 1 статті 6 щодо розгляду справи упродовж розумного строку (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» (*Kudła v. Poland*) [Велика Палата], № 30210/96, п. 156, ECHR 2000-XI). У цій справі, враховуючи практику Суду стосовно розумної тривалості провадження (див. рішення у пілотній справі «Румпф проти Німеччини» (*Rumpf v. Germany*), № 46344/06, рішення від 2 вересня 2010 року) та тривалість провадження у конституційному суді (чотири з половиною роки), Суд вважає, що заявник навряд чи міг заявляти вимогу за пунктом 1 статті 6 Конвенції.

55. Суд повторює, що засіб юридичного захисту, передбачений статтею 13, повинен бути «ефективним» на практиці, так само як і в законі (див., наприклад, рішення у справі «Ілхан проти Туреччини» (*İlhan v. Turkey*) [Велика Палата], № 22277/93, п. 97, ECHR 2000-VII). Термін «ефективний» також означає, що засіб юридичного захисту повинен бути належним і доступним (див. рішення у справі «Пауліну Томаш проти Португалії» (*Paulino Tomás v. Portugal*) (dec.), № 58698/00, ECHR 2003-XIII). Однак Суд наголошує, що ефективність засобу юридичного захисту в значенні статті 13 не залежить від упевненості у позитивному результаті справи для заявника (див. рішення у справі «Сюрмелі проти Німеччини» (*Sürmeli v. Germany*) [Велика Палата], № 75529/01, п. 98, ECHR 2006-VII) та що самого факту того, аби вимога заявника залишилася без задоволення, недостатньо для того, щоб визнати засіб юридичного захисту неефективним (див. рішення у справі «Аманн проти Швейцарії» (*Amann v. Switzerland*) [Велика Палата], № 27798/95, пп. 88-89, ECHR 2002-II).

56. Суд зазначає, що засіб юридичного захисту в принципі передбачений законодавством Німеччини, що дозволило заявнику подати до національних судів його скаргу щодо стверджуваного порушення його закріпленого Конвенцією права на розгляд справи упродовж розумного строку.

57. Суд зауважує, що конституційний суд міг констатувати факт порушення права заявника на справедливий судовий розгляд упродовж розумного строку і міг ухвалити рішення щодо компенсації моральної шкоди. Той факт, що жодного такого рішення не було ухвалено колегією Федерального конституційного суду з розгляду скарг з підстав, що стосуються даної конкретної справи, не робить цей засіб юридичного захисту в принципі неефективним. Крім того, не було надано жодних інших доказів на підтвердження того, що даний засіб юридичного захисту можна вважати неефективним.

58. Зважаючи на вищезазначене, Суд постановляє, що не було доведено, що конституційний засіб юридичного захисту був неефективним.

59. Відповідно, у цій справі не було допущено порушення статті 13 Конвенції.

НА ЦИХ ПІДСТАВАХ СУД ОДНОГОЛОСНО:

- 1. *Оголошує* заяву неприйнятною.**
- 2. *Постановляє*, що не було допущено порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.**
- 3. *Постановляє*, що не було допущено порушення статті 13 Конвенції.**

Вчинено англійською мовою і повідомлено в письмовій формі 4 вересня 2014 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek)
Секретар

Марк Віллігер (Mark Villiger)
Голова